

Actieplan

Boerenlandvogels
Zuid-Holland 2019-2027

Publiekssamenvatting

Waarom een actieplan?

Zuid-Holland is een belangrijke provincie voor karakteristieke boerenlandvogels zoals grutto, Kievit, veldleeuwerik en patrijs. Van de Nederlandse grutto's broedt 15% in Zuid-Holland. De bescherming gaat velen aan het hart: op ruim 16.000 hectare landbouwgrond nemen boeren beschermingsmaatregelen, daarbij geassisteerd door zo'n 650 vrijwilligers. Daarnaast is ruim 4.000 ha natuurgebied ingericht voor weidevogels. Alle inspanningen ten spijt zijn veel soorten van het boerenland verder in de verdrukking gekomen: door stadsuitbreiding, door intensivering van het grondgebruik, door een veranderend landschap met steeds minder openheid en steeds meer belagers zoals de vos. Gelukkig gaat het niet met alle soorten en in alle gebieden bergafwaarts. Maar om het tij te keren is een forse extra inspanning nodig. Daarom hebben acht Zuid-Hollandse partijen, waaronder de provincie, de handen ineengeslagen en een **Actieplan Boerenlandvogels 2019-2027** opgesteld.

Ambitieuze doelen

De partijen hebben ambitieuze doelen geformuleerd, waarbij de grutto als boegbeeld is genomen. Doel is: geen verdere afname in 2022 en 5% méér gruttoparen in 2027 dan in de periode 2013-2015. Dit betekent dat er tussen 2022 en 2027 een behoorlijke groei moet worden gerealiseerd. Ook voor andere soorten dan de grutto is het uiteraard de bedoeling dat de trend wordt omgebogen, zeker voor soorten die bijzonder sterk zijn teruggelopen zoals patrijs en veldleeuwerik, die we vooral vinden in de akkerbouwgebieden en de bollenstreek. Het actieplan beschrijft een groot aantal acties om de doelen te realiseren, die we

hierna voor u samenvatten. Bij het actieplan horen vijf gebiedsplannen waar de gewenste acties meer in detail staan beschreven.

Verbeteringen in natuurgebied

Verbetering van de vogelstand is niet een zaak van boeren alleen: in ruim driekwart van de veertig weidevogelreservaten is verbetering mogelijk (akker- en veldvogelreservaten kent de provincie nauwelijks). Het streefbeeld is minimaal 4.000 hectare optimaal ingericht en beheerd weidevogelreservaat met kruidenrijke vegetatie en een optimaal voorjaarspeil. Daarnaast kunnen uiteraard ook percelen met botanisch beheer (zoals vochtig hooiland) voor weidevogels interessant zijn.

In veel gebieden moet de inrichting worden verbeterd: door peilverhoging in het voorjaar, door water op het land te pompen (plas-dras), door

Gebiedsplannen

aanleg van natuurvriendelijke oevers, door storende beplanting te verwijderen of terug te snoeien en/of door verruigd grasland (pitrus, riet) weer geschikt te maken voor weidevogels. Plaatselijk moet bovendien de recreatiedruk worden verminderd en/of de stand van predatoren zoals vos en kraai worden beteugeld. Omdat veel weidevogelreservaten relatief klein zijn, kan veel winst worden geboekt door nauwere samenwerking met boeren rondom de reservaten, namelijk door beheer en inrichting sterker op elkaar af te stemmen. De provincie kan dit plaatselijk bevorderen door overheidsgrond in te zetten. Op meer plekken zullen terreinbeheerders en boeren hun beheer zorgvuldiger afstemmen.

Verbeteringen in landbouwgebied

In landbouwgebied is het zaak om de bestaande akker- en weidevogelclusters te behouden, te versterken en van daaruit te werken aan groei. Daarvoor is een toename van het agrarisch natuurbeheer nodig met zo'n 2.000 hectare, maar vooral ook een kwaliteitsverbetering van het bestaande beheer. Doel is 18.000 hectare

optimaal leefgebied voor akker- en weidevogels met voldoende natte condities, voldoende voedsel (insecten, wormen, zaden) in de vorm van kruidenrijk grasland en speciaal aangelegde akkerranden en patrijzenakkers. Door deze maatregelen kunnen de populaties weer toenemen. Voor weidevogels wordt de oppervlakte met natte omstandigheden verviervoudigd. Zo zullen enkele honderden extra plas-draspompen worden geplaatst om langs greppels en op percelen in het voorjaar drassig land te creëren. De kruiden- en insectenrijkdom van het grasland wordt langs drie sporen vergroot. Ten eerste door gerichte verschraving van grasland, iets waarover nu meer kennis voorhanden is. Ten tweede door in nieuwe overeenkomsten voor uitgesteld maaien de mestgift voor de eerste grassnede te beperken tot ruige mest. En ten derde door een grotere rol voor extensieve beweiding in het beheer. Daarnaast kijken de agrarische collectieven nog eens goed naar de situering van het beheer en verbeteren zij waar nodig de samenstelling van de beheeremozaïeken. De akkervogels op de eilanden en in de bollenstreek krijgen nieuwe impulsen. In kansrijke gebieden komt 5 à 10% 'groenblauwe dooradering' voor akkervogels: bredere akkerranden en gerichte maatregelen voor de patrijzen. De bescherming in de bollenstreek krijgt een meer solide basis.

Predatie

In sommige gebieden is predatie (het roven van eieren en kuikens door bijvoorbeeld vos en kraai, maar ook steeds vaker door verwilderde katten) een belangrijke factor geworden in de achteruitgang. Vermindering van predatieverliezen begint bij een goede gebiedsinrichting, waarbij het landschap minder geschikt is gemaakt voor predatoren, bijvoorbeeld door het omhalen of kort houden van

bomen die als uitkijkpost of broedplek worden gebruikt door kraai of buizerd. Plaatselijk worden successen geboekt met het afrasteren van percelen, maar dat is kostbaar. Afgesproken is dat voor heel Zuid-Holland predatieplannen worden opgesteld en uitgevoerd. Hierin wordt precies beschreven welke predatoren een rol spelen, hoe ernstig de problemen zijn en hoe ze zullen worden aangepakt. Met de Wildbeheereenheden wordt overlegd over een omvattender monitoring van predatoren. De provincie beziet of het faunabeleid kan worden aangepast om predatoren beter in toom te houden.

Rol vrijwilligers verandert

Vrijwilligers blijven onmisbaar voor een effectieve bescherming, maar in veel gebieden is een tekort. Werving van nieuwe vrijwilligers heeft hoge prioriteit. Nieuwe technieken, zoals het zoeken met een weidevogeldrone, spreken wellicht nieuwe groepen vrijwilligers aan. Bovendien zal hun rol verder verschuiven van het zoeken en markeren van nesten naar professionele tellers en adviseurs 'in het veld'. Ook wordt de rol van vrijwilligers als 'ambassadeur' van de akker- en weidevogels naar het brede publiek versterkt. Om dit alles mogelijk te maken, wordt de werving, scholing en begeleiding van vrijwilligers geïntensiveerd.

Het actieplan en de vijf gebiedsplannen zijn te vinden op de website van de provincie:
www.zuid-holland.nl/natuur

Kennis en monitoring

Er is continu behoefte aan nieuwe kennis voor een effectief beheer: hoe krijg je snel meer kruiden en insecten in het grasland, welk beheer is optimaal voor de patrijs? Daarom blijft de provincie inzetten op kennisontwikkeling en vooral ook op betere verspreiding daarvan. De monitoring van boerenlandvogels zal met spoed worden verbeterd. De provinciale tellingen worden uitgebreid en de partijen die tellen (provincie, terreinbeheerders, agrarische collectieven, vrijwilligers) zullen hun tellingen beter afstemmen. Zo moet over enkele jaren duidelijk(er) zijn hoe de vogels er precies voorstaan en wat daarbij de verschillen zijn tussen natuurgebied, land met agrarisch natuurbeheer en land zonder natuurbeheer. Ten slotte wordt flink geïnvesteerd in de kennis over akker- en weidevogels bij het brede publiek en in het bijzonder in het onderwijs. Daarvoor wordt een communicatie- en educatieplan opgesteld en uitgevoerd.

Inspanningen niet gratis

De actiepunten die de revue passeerden, zijn niet gratis en zijn dus afhankelijk van de vraag of er extra geld kan worden gegenereerd. Een globale begroting leert dat er jaarlijks zo'n €3 miljoen extra nodig is (vooral voor kwalitatief beter beheer) en eenmalig ruim €8 miljoen (vooral voor een betere inrichting van akker- en weidevogelgebieden). De provincie zal een deel hiervan kunnen reserveren, maar voor een ander deel zullen nieuwe financieringsbronnen moeten worden aangeboord. Ook agrarische ketenpartijen, die nu volop in beweging zijn, zullen hierin een rol gaan spelen.

Foto's: Mark Schuurman, Kees Mostert, Bernard de Jong, Raymond de Vries, Jan Hendriks, Arjan van Duijvenboden, Luuk Oevermans, Depositphoto en Floris Scheplitz. Vormgeving: Buro NIV, Oscar Langevoord

provincie **HOLLAND**
ZUID

De Groene
Motor

BOERENNATUUR-ZH
Agrarisch Natuur- en Landschapbeheer

Kennisteam

agrarisch natuur- en landschapsbeheer
Zuid-Holland

Natuurmonumenten

Zuid-Hollands Landschap

natuur en milieu **zuid-holland**
federatie